Afazja to zaburzenie polegające na trudnościach w rozumieniu mowy albo wyrażaniu myśli – pomimo prawidłowej budowy oralno-motorycznej aparatu mowy – to z kolei przekłada się na problemy z pisaniem i z czytaniem…

Symptomy i trudności przy afazji ruchowej

- ubogie słownictwo;
- szybkie zapominanie słów i zdań;
- trudności z powtarzaniem usłyszanych słów i zdań;
- trudności w nazywaniu przedmiotów – stosowanie opisu funkcjonalnego lub nazw zastępczych;
- zamiany sąsiednich głosek, opuszczanie, dodawanie i przestawianie ich (parafazje głoskowe);
- wtrącanie błędnych słów błędy składniowe (parafazje słowne);
- tworzenie niewłaściwych form gramatycznych (agramatyzmy);
- błędy składniowe;
- dzielenie słów na sylaby;
- ciche przygotowywanie się do wypowiedzi;
- wypowiedzi nadmiernie krótkie;
- uproszczenie budowy zdań poprzez np. opuszczanie przyimków i niezmienianie końcówek rzeczowników (styl depeszowy albo telegraficzny);
- zaburzenia „melodii" mowy (monotonne wypowiedzi, sylabizowanie, nieprawidłowy akcent w słowie lub niewłaściwa intonacja zdania);
- poprawianie swoich wypowiedzi;
- problemy z wyliczaniem we właściwej kolejności np. dni tygodni, miesięcy, liczb.

Zaburzeniom mowy mogą towarzyszyć:

- ogólna niesprawność motoryczna;
- współwystępowanie zaburzeń koordynacji ruchowej oraz orientacji wzrokowo-przestrzennej;
- problemy w kontaktach z rówieśnikami;
- zaburzenia emocjonalne;
- zaburzenia zachowania;
- nadpobudliwość ruchowa;
- brak koncentracji.

Wskazówki do pracy z uczniem

- Jak najwcześniejsze wprowadzanie czytania – jeśli występują trudności metodą sylabową, wówczas zalecane jest czytanie globalne;

- podczas zaznajamiania z obrazem graficznym liter wykorzystywanie dodatkowo polskiego alfabetu palcowego (daktylografia);
- umożliwianie wielozmysłowego poznawania treści słów, łączenie słów/nazw z konkretnymi, zabawkami, przedmiotami lub obrazami;
- zezwalanie na jak najczęstsze wypowiadanie się;
- motywowanie (nie zmuszanie) do wypowiadania się;
- stwarzanie spokojnej atmosfery w trakcie wypowiedzi ustnych;
- niepospieszanie – wydłużanie czasu odpowiedzi ustnej;
- uwzględnianie problemów z wymową i artykulacją w czasie wypowiedzi;
- akceptowanie gestów, min, których dziecko używa w celach komunikacyjnych;
- umożliwianie uzupełniania wypowiedzi ustnej zapisem;
- niewymaganie odpowiadania pełnym zdaniem;
- wspieranie podczas redagowania wypowiedzi ustnych (np. podpowiadanie brakujących słów);
- aranżowanie udziału dziecka w dyskusjach grupowych;
- podpieranie wiadomości podawanych słuchowo danymi wzrokowymi;
- formułowanie krótkich instrukcji, w postaci konkretnych pytań lub poleceń; powtarzanie ich w razie potrzeby;
- pomaganie w odczytywaniu podczas lekcji poleceń i instrukcji;
- umożliwianie uzupełniania wypowiedzi ustnej zapisem;
- w procesie nauczania języka obcego stosowanie metod indywidualnych, ograniczanie podawanych form językowych (różnica między brzmieniem słowa a jego zapisem); ograniczanie ilości materiału (mniej słownictwa); całkowite dostosowanie form klasówek i sprawdzianów do możliwości ucznia oraz stosowanie indywidualnych kryteriów oceny;
- ustawiczne utrwalanie i wielokrotne wykorzystywanie – poprzez stwarzanie odpowiednich sytuacji komunikacyjnych – zdobytych przez dziecko umiejętności werbalnych;
- zauważanie i nagradzanie wszelkich form aktywności słownej lub bezsłownej zmierzającej do nawiązania przez dziecko kontaktu z otoczeniem”

Afazja czuciowa

Zasadniczym zaburzeniem jest tu **trudność w rozumieniu mowy**.

Symptomy i trudności

- gadatliwość – mowa niepoprawna, ale płynna i obfita, często trudna do opanowania , „sałatka słowna”, wielomówność;
- zmiany sąsiednich głosek, opuszczanie, dodawanie i przestawianie ich (parafrazje głoskowe);

- wtrącanie błędnych słów (parafrazje słowne);
- tworzenie niewłaściwych form gramatycznych (agramatyzmy);
- mechaniczne powtarzanie bezsensownych odpowiedzi na pytania;
- łączenie zgłosek w dziwaczne, pozbawione sensu neologizmy;
- niezrozumiała mowa robiąca wrażenie obcego języka (tzw. afazja żargonowa);
- trudności w zakresie powtarzania oraz pisma pod dyktando, przy zachowaniu pisma samodzielnego.

Objawy wtórne:

- zaburzenia analizy i syntezy słuchowej;
- zaburzenia zachowania;
- zaburzenia emocjonalne – lęki, nadwrażliwość i nadmierna nieśmiałość;
- nadpobudliwość ruchowa;
- zaburzenia uwagi.

Wskazówki do pracy z uczniem

- podczas mówienia do klasy utrzymanie z dzieckiem kontaktu wzrokowego;
- wydawanie prostych poleceń, pozostawianie dziecku czasu na przetworzenie usłyszanego komunikatu;
- upewnienie się, czy dziecko zrozumiało polecenie, w razie konieczności powtarzanie go;
- zadawanie jasno sformułowanych pytań, wymagających jednoznacznej odpowiedzi;
- przygotowanie dla dziecka notatek, które są konkretne i napisane prostym językiem, lub kserokopii z zaznaczonymi najważniejszymi treściami;
- stosowanie podczas lekcji materiałów poglądowych – nowe wiadomości podawane tylko w formie werbalnej mogą być dla dziecka niezrozumiałe”.